

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти
Кафедра психології

КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА

на здобуття рівня вищої освіти «магістр»

на тему «**Психологічні особливості самооцінки молодших школярів в
умовах навчання у воєнний час**»

Виконала здобувачка вищої освіти
групи пс22м заочного відділення
спеціальність 053 Психологія
ОП Психологія. Практична психологія
Мамченкова Віра Сергіївна

Керівник: канд. психол. наук, доцент
Шевченко Світлана Віталіївна

Рецензент: психолог-методист
КЗ «Опорний заклад освіти
Малоданилівський ліцей»
Харківської області
Пономаренко О.М.

Запоріжжя-2023 року

АНОТАЦІЯ

Мамченкова В.С.

Психологічні особливості самооцінки молодших школярів в умовах навчання у воєнний час

В магістерській роботі теоретично вивчено та експериментально досліджено особливості самооцінки в учнів молодших класів в умовах воєнного часу. В роботі проведено структурно-функціональний аналіз Я - концепції молодшого школяра, визначено особливості самооцінки в учнів молодшого шкільного віку в умовах воєнного часу, розроблено програму формування самооцінки молодших школярів. Визначено, що найбільш значущими для молодшого шкільного віку є дві групи якостей: навчальні та моральні. Загальною особливістю конструювання ідеального образу учня виступає переважання в ньому другої групи якостей, що дозволяє зробити висновок про перевагу локалізації суб'єктивності дітей молодшого шкільного віку у сфері спілкування. На основі отриманих емпіричних даних нами була розроблена програма формування самооцінки молодших школярів, впровадження якої визначено перспективним напрямком подальшої роботи над темою.

Ключові слова: самооцінка, особистісні якості, молодші школярі, навчання.

ANNOTATION

V.S. Mamchenkova

Psychological features of self-esteem of junior high school students in the conditions of wartime education

In the master's work, the peculiarities of self-esteem in junior high school students in wartime conditions were theoretically studied and experimentally investigated. The work carried out a structural and functional analysis of the Self - the concept of a junior high school student, determined the features of self-esteem in junior school students in wartime conditions, developed a program for the formation of self-esteem of junior high school students. It was determined that two groups of qualities are most significant for primary school age: academic and moral. A general feature of the construction of an ideal image of a student is the predominance of the second group of qualities in it, which allows us to draw a conclusion about the advantage of localizing the subjectivity of children of primary school age in the sphere of communication. Based on the received empirical data, we developed a program for the formation of self-esteem of junior high school students, the implementation of which is defined as a promising direction for further work on the topic.

Key words: self-esteem, personal qualities, younger schoolchildren, education.

РЕФЕРАТ

на тему: **«Психологічні особливості самооцінки молодших школярів в умовах навчання у воєнний час»**

здобувачки вищої освіти ПС22М групи заочного відділення Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького спеціальності 053 Психологія **Мамченкової Віри Сергіївни**

Науковий керівник – к.психол.н., доцент кафедри психології Шевченко Світлана Віталіївна

Актуальність. Молодший шкільний вік - особливий період в житті дитини. Його ще називають вершиною дитинства. Повномасштабне вторгнення агресора змінило реальність наших дітей, в умовах воєнного часу відбувається перебудова всієї системи відносин дитини до дійсності. Дитина зберігає багато дитячих якостей - легковажність, безпосередність. Але в цей період у дитини з'являється інша логіка мислення. Навчання для неї - значуща діяльність. Змінюються інтереси, цінності, життєвий устрій дитини. У дитини 7- річного віку виникає усвідомлення можливості власних дій, вона починає розуміти, що не все може (початок самооцінки). Молодший школяр усвідомлює свої особисті якості (добрий, уважний, слухняний, чесний тощо). Перш за все діти усвідомлюють ті якості і особливості поведінки, які найчастіше оцінюють навколишні. Саме в цей період виникає внутрішня, особистісна свідомість, починає формуватися Я - концепція маленької людини. Разом з тим, неможливість повноцінно відвідувати школу, спілкуватися з однолітками, спотворення вражень від початку шкільного навчання накладають певний відбиток на особистісну сферу молодшого школяра в цілому та рівень самооцінки дитини зокрема.

Не дивлячись на велику кількість теоретичних і експериментальних досліджень, значні питання проблеми самооцінки учнів молодших класів саме в умовах воєнного часу потребують подальшого дослідження і уточнення.

Об'єктом нашого дослідження є процес формування самооцінки в учнів молодшого шкільного віку.

Предметом дослідження виступає показники рівня самооцінки (особливості самооцінки) молодшого школяра в умовах воєнного часу.

Мета роботи: теоретичного вивчити та експериментально дослідити особливості самооцінки в учнів молодших класів в умовах воєнного часу.

Реалізація даної мети можлива за умови розв'язання таких дослідницьких завдань:

1. Провести структурно-функціональний аналіз Я - концепції молодшого школяра.
2. Визначити особливості самооцінки в учнів молодшого шкільного віку в умовах воєнного часу.
3. Розробити програму формування самооцінки молодших школярів.

У дослідженні використовувалися такі методи і методики: шкальні самооцінні техніки, опитувальники рівня самокритичності, соціометрія. У дослідженні використовувалися стандартизовані й нестандартизовані діагностичні процедури. Основними методами обробки та інтерпритації даних були контент-аналіз та кореляційний аналіз.

Базовими до експериментального дослідження було вибрано 1-й, 2-й, 3-й класи (N = 40 чол.).

Етапи дослідження:

Підготовчий, теоретичний (складання програми дослідження, опрацювання літератури, підбір діагностичних методик);

Експериментальний (проведення дослідження, обробка та інтерпретація результатів);

Узагальнюючий (підведення підсумків роботи, формулювання висновків).

Проведене дослідження з теми дозволяє зробити **наступні висновки:**

1. У процесі формування самосвідомості формується Я - концепція індивіда. Формується уявлення про власне Я, яке може бути правильним або неправильним, викривленим. Це уявлення про Я - образ Я є динамічним утворенням самосвідомості, яке має різні форми, диференційовану або за сферою проявів людини (соціальне Я, духовне Я, фізичне Я, інтимне Я, публічне Я та інші); або як реальність та ідеал (реальне Я, ідеальне Я); або за часовими проявами (Я в минулому, Я в теперішньому, Я в майбутньому) та за іншими ознаками. При вивченні самооцінки особистості визначається ступінь адекватності Я образу. Самооцінка - важливий психологічний вимір Я - концепції, оцінка особистістю самої себе, своїх можливостей, якостей і місця серед інших людей. Самооцінка не є сталою, вона змінюється залежно від обставин.

2. Молодший шкільний вік - особливий період в житті дитини. З приходом дитини до школи відбувається перебудова всієї системи відносин з навколишньою дійсністю та самим собою. В цей період народжується соціальне Я особистості, формується самооцінка та рівень домагань школяра. Образ Я молодшого школяра - уявлення дитини про себе, як про учня. Поряд з навчальною сферою значущою стає сфера спілкування, адже саме у сфері спілкування дитина відчуває себе рівноправним суб'єктом процесу. Під впливом змін, що відбуваються в житті дитини (діяльності, спілкуванні, стосунках з дорослими та ровесниками), формується Я - концепція молодшого школяра. Навчання в умовах воєнного часу виступає потужним негативним чинником, який безпосередньо впливає на оцінку дитиною себе та своїх досягнень.

3. Зробивши структурно-функціональний аналіз Я - концепції молодшого школяра та провівши експериментальне дослідження особливостей самооцінки учнів молодшого шкільного, ми сформулювали такий висновок: самооцінка молодшого школяра характеризується особливостями:

Концептуальний образ самого себе, в якому переважають комунікативні якості учня як об'єкта спілкування. Припускалося, що в концептуальному образі переважають особистісні якості учня як об'єкта навчання.

Як показують експериментальні дані, найбільш значущими для молодшого шкільного віку є **дві групи якостей**: навчальні та моральні. Загальною особливістю конструювання ідеального образу учня виступає переважання в ньому другої групи якостей, що дозволяє зробити висновок про перевагу локалізації суб'єктивності дітей молодшого шкільного віку у сфері спілкування.

Висока самооцінка, недостатня міра її критичності, висока міра задоволеності собою. В результаті проведеного експериментального дослідження виявлено, що 21% дітей мають високий рівень самооцінки, 73% - середній, 6% - низький рівень. Часткова висота самооцінки залежить від рівня самокритичності. Як показують експериментальні дані, 35% опитаних учнів молодшого шкільного віку мають низький рівень самокритичності, а відповідно і тенденцію до завищення самооцінки.

Значна залежність самооцінки в молодшому шкільному віці від педагогічних оцінок, показників навчальної успішності та соціометричного статусу учня. Дослідження кількісно-якісних залежностей між самооцінкою та особливостями соціальної ситуації учнів початкових класів показало, що визначальним фактором тут є навчальна успішність та оцінка вчителя (коефіцієнт кореляції між самооцінкою та навчальною успішністю). Але на кінець початкової школи самооцінка учня зазнає визначального впливу з боку інших чинників, що загалом відповідає віковим законам: поступовій автономізації Я дитини від Я дорослого, прогресуючій з віком стабілізації ціннісних орієнтацій і здатності до самотворення.

4. На основі отриманих емпіричних даних нами була розроблена програма формування самооцінки молодших школярів, впровадження якої виступає перспективним напрямком подальшої роботи над темою.

Рік виконання дипломної роботи - 2023 р.

Місце виконання - Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Дипломна робота містить 60 сторінки тексту, таблиці, список літератури з 45 найменувань.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи вивчення особливостей самооцінки учнів молодших класів.....	6
1.1. Структурно-функціональний аналіз Я - концепції особистості.....	6
1.2. Формування самооцінки учнів молодшого шкільного віку.....	16
1.3. Вплив соціальних факторів на самооцінку учнів молодших класів.....	18
РОЗДІЛ 2. Експериментальні дослідження особливості самооцінки учнів в умовах навчання у воєнний час.....	28
2.1. Вивчення образу Я та самооцінки молодших школярів.....	28
2.2. Психолого-педагогічні кореляти самооцінки молодших школярів та їх соціометричного статусу.....	38
РОЗДІЛ 3. Програма формування самооцінки молодших школярів.....	44
ВИСНОВКИ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57

Ім'я користувача:
Анастасія Сухомлінова

ID перевірки:
1015921883

Дата перевірки:
27.10.2023 17:04:56 EET

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
27.10.2023 19:31:59 EET

ID користувача:
100012861

Назва документа: Мамченкова

Кількість сторінок: 39 Кількість слів: 8266 Кількість символів: 60481 Розмір файлу: 237.50 KB ID файлу: 1015583913

29.6% Схожість

Найбільша схожість: 99.3% з Інтернет-джерелом (<https://ukrreferat.com/chapters/psihologiya/osoblivosti-samootsinki-...>)

26.1% Джерела з Інтернету

22

Сторінка 41

3.5% Джерела з Бібліотеки

34

Сторінка 41

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи

4